

Mølledamme gennem århundreder

Kulturhistorisk set er det også lidt af en perle, der på denne måde har fået renere vand. De tre damme: Pouls, Thorsmølle og Varna Dam er nemlig resterne af et veludviklet system af mølledamme, som har ligget i området. De historiske kilder fortæller, at der helt tilbage til slutningen af 1500-tallet på strækningen langs Skambækken har ligget fem møller med hver sin mølledam. Gennem årenes løb har møllerne på skift været brugt til fremstilling af papir, kobber, mel, krudt og kradsuld. I dag huser skovrestauranten Thors Mølle de få bygninger, der er tilbage fra de tre møller.

Går man som turgæst i området, kan man med lidt fantasi stadig få et godt indtryk af, hvordan dammene engang har ligget som vandkraftforsyning til møllerne. Skambækken danner desuden grænse til Dyrehavens hegn i Thorsskov. Flere indgangsporte giver også publikum adgang til dette smukke naturområde.

Strejtegning af Pouls Mølle, kopi efter foto fra 1865

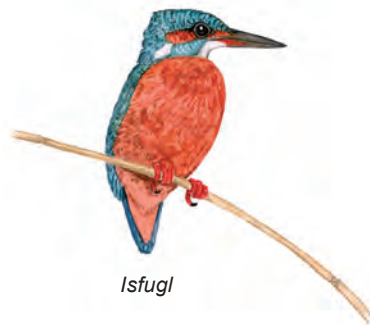
Nyt liv til dammene

Oprensningen har samtidig givet nye livsbetingelser for plante- og dyrelivet. Dammene vil således blive en smuk rekreativ værdi for området og en positiv naturattraktion for kommunens borgere.

Bjergvipstjert

Et rigt plante- og dyreliv er allerede ved at udvikle sig omkring dammene, og med et varieret liv af vandinsekter er der fødegrundlag for spændende og sjældne fugle i området. Både vandstær og bjergvipstjert samt den farvestrålende isfugl kan således allerede nu træffes langs Skambækken og de tre nyoprensede damme.

Isfugl

Vandstær

Vårfluelarver er en lækkerbissen for vandstæren.

Denne folder er udgivet af magistraten for Teknik og Miljø, i samarbejde mellem afdelingerne for Natur og Miljø og Vand og Spildevand.

Illustrationer: naturvejleder Bjarne Golles

Skambækken og dammene ved Varna

Århus Kommune

Natur og Miljø

Teknik og Miljø

Skambækken og dammene ved Varna

Tre damme i udkanten af Marselisborgskovene har fået nyt liv. Det er de tre damme: Pouls, Thorsmølle og Varna Dam, som forbindes via Skambækken, der i forsommeren 2006 har fået oprenset organisk slam fra de sidste 30 år.

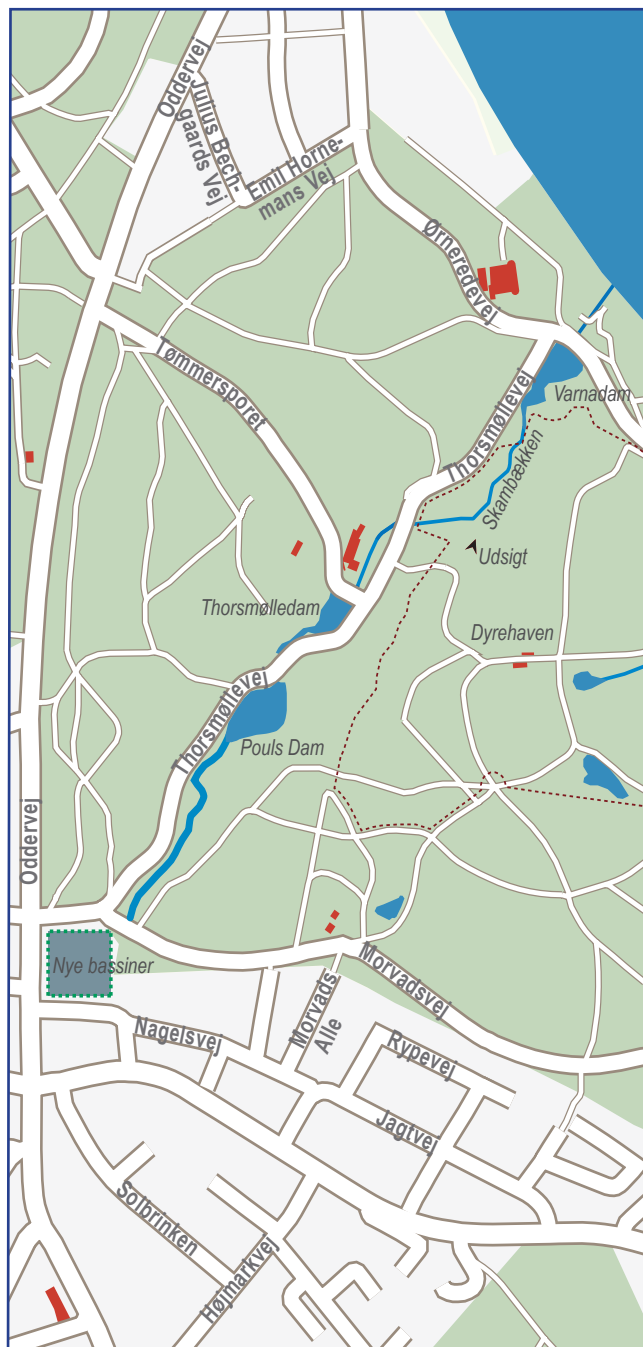
Gennem mange årtier er nedfaldne grene og blade blevet aflejret i dammene og blandet med olieholdigt regnvand fra vejene i Holme og Højbjerg. Der er også sket hyppige overløb af blandet regnvand og spildevand til Skambækken. Overløbene skyldes, at spildevandsbassinets kapacitet flere steder i området i en årrække har været for lille.

For at løse problemerne byggede Vand og Spildevand derfor i 2001 – 2002 to underjordiske, lukkede og sammenbyggede betonbassiner på i alt 3700 m³. De nye bassiner betyder, at det nu kun er ved meget ekstreme regnskyl, der udledes blandet spildevand og regnvand til Skambækken, hvor det tidligere skete mindst 10-20 gange om året. Mens arbejdet stod på, var der en forøget belastning af Skambækken og de tre damme og slammet voksede efterhånden til et metertykt lag på bunden af dammene.

Man har i mange år vidst, at bundslammet indeholdt olierester og tungmetaller. Hidtil har man dog ikke haft en metode, der har kunnet fastslå hvor meget af den organiske forurening, der skyldes naturlig forekomst fra nedfaldne blade og grene og hvor meget, der skyldes tilførsel fra regnvandet.

Kort over området

I foråret 2006 udviklede Århus Kommunes afdelinger for Natur og Miljø samt Vand og Spildevand i samarbejde med COWI en ny epokegørende undersøgelsesmetode, der gør det muligt at måle og adskille forureningskilderne.

Resultatet har betydet, at man nu kan dokumentere, at det forurenede slam kun indeholder så små mængder af tungmetaller og olierester, at slammet kan behandles som let forurenede jord. Hermed har Århus Kommune kunnet spare meget dyre deponeringskostninger ved oprensningen af dammene. Den nye metode betyder, at mange kommuner fremover hurtigt og billigt vil kunne få analyseret deres forurenede jord og som i Århus opnå store besparelser ved at deponere slammet som let forurenede jord. Slammet fra de tre damme er således blevet brugt i forbindelse med udbygningen af Århus Havn, og den økonomiske gevinst for projektet er på godt tre mio. kr.

På denne måde behøver mange af landets søer og damme ikke ligge livløse hen fulde af slam. Kommuner overalt i landet kan nu komme i gang med at rense op. På landsplan vil der være mange millioner at spare ved at følge Århusmodellen, og vi vil få et bedre miljø som slutresultat.

Troldandepar